

**Thorbjørn Hein: "Sværd dyppet i blæk: Taleban og ISAF's kamp på propaganda i Afghanistan".** Speciale ved Københavns Universitets Institut for Statskundskab. 118 sider og 7 sider litteraturliste samt 7 bilag. Indleveret under Det Samfundsvidenskabelige Fakultet ved Københavns Universitet den 1. juni 2019.

Vejleder: Jens Hoff. Censor: Gorm Harste

Problemstillingen i dette speciale er: *"Hvordan benytter ISAF og Taleban propaganda, og med hvilke konkrete teknikker, til at påvirke perceptioner, adfærd og holdninger på lokalt niveau i Afghanistan i perioden 2007-2011, og hvordan har der været udvikling af disse teknikker i samme periode, om nogen?"*

Teoretisk tager specialet sit udgangspunkt i teorier om politisk kommunikation og propaganda, hvor begreberne propaganda og modpropaganda bliver centrale. Mere konkret anvendes Jowett og O'Donnells propagandaprocesteori, som forstår propaganda som en proces, der foregår i en bestemt social-historisk kontekst. Denne teori leder til opstilling af en analyseramme med otte analysepunkter, som bruges som udgangspunkt for analysen af specialets cases.

Metodisk er der således tale om et case-studium af tre cases, hhv. operation Mar Kadad i byen Musa Qala i 2007, fangeflugt fra Sarposafængslet i Kandahar i 2008 og et spektakulært selvmordsangreb i Kabul i 2011. Forfatteren hævder, at dette repræsenterer maximum variation cases, som man må gå ud fra er i relation til anvendte propagandametoder og -teknikker. Til belysning af disse cases anvendes litteratur om Afghanistankonflikten generelt, NATO's doktriner om informationsoperationer (joint publications og policy papers) samt fem kvalitative interviews med personer med særlig indsigt i NATO's informationsoperationer, heraf nogle der, som forfatteren selv, har været udstationeret i Afghanistan; et forhold der i øvrigt reflekteres over i et interessant bilag 1.

I specialets analysekapitler analyseres de tre cases ud fra ovennævnte otte analysepunkter: kontekst for propagandaen, identifikation af propagandisten og formål med propagandaen, propagandaorganisationens struktur, målgrupper, medier, teknikker til maksimering af effekter, modpropaganda samt effekter af propagandaen. Hvert afsnit afsluttes med en delkonklusion. Samlet set konkluderes det, at det overordnede formål for ISAF's propagandaaktivitet er, at underbygge troværdigheden af den afganske regering. For Taleban gælder det modsatte, idet de ønsker at undergrave tiltroen til regeringens evne til at skabe sikkerhed. Narrativet for ISAF er, at Taleban ikke har noget at tilbyde den afghanske befolkning, hvorimod regeringen står for genopbygning og en mere sikker fremtid. I den forbindelse har det afghanske flag spillet en betydelig rolle som visuelt symbol. Taleban derimod spiller på Afghanistans historie som overvinder af imperier, og på at den afghanske regering er en korrupt marionetdukke for de vestlige styrker. Dissimineringen af budskaber foregår for ISAF's vedkommende primært via de militære psykologiske operationer, og de tekniske værktøjer alliancen har til rådighed, mens Taleban især bruger såkaldte Night Letters. I dissimineringen af budskaberne har især handling generelt ("propaganda by the deed"), hastig reaktion og tilstedeværelse, Afghan Face (at det er de afghanske regeringsstyrker, der går forrest), midlernes samspil, at skabe kaos og at vende vinklen, vist sig effektive. Udviklingen i anvendelsen af teknikker har været, at ISAF i tiltagende grad har anvendt Afghan Face, mens Taleban tilsyneladende har søgt mod en mere blød tilgang til civilbefolkningen.

Dette speciale lever op til de kriterier for målopfyldelse for specialer, som er præciseret i studieordningen, på følgende måde:

- Specialet behandler selvstændigt en selvvalgt og højaktuel politologisk problemstilling og frembringer ny viden.
- Den indholdsmæssige og formidlingsmæssige sammenhæng i specialet er relativt god. Specialet er dog i lange passager meget beskrivende, og læsningen hæmmes i nogen grad af de mange (og ofte unødvendige) akronymer, som der i øvrigt ikke findes en samlet fortegnelse over. Akronymerne afspejler specialets taktiske orientering, mens en mere langsigtet strategisk analyse ser akronymer som en – ofte misvisende - erstatning for professionalisering. Herudover er især kapitel 7 for langt og til dels unødvendigt for forståelsen af specialets problemstilling.
- Specialet har god sammenhæng mellem teori og analyse. Analyserne bliver dog noget repetitive, idet alle teoriens analysepunkter anvendes på alle cases, selvom der i visse tilfælde ikke er meget at tilføje under det enkelte punkt.
- Vedrørende specialets teori fungerer Jowett og O'Donnell godt som indgang til propaganda analysen, men man savner en mere dybtgående diskussion af selve udgangspunktet for den asymmetriske krig, som føres i Afghanistan. I den forbindelse ville følgende værker have været oplagte, dels den vending som markeret af Petraeus kom med Field Manual 3-24 i 2007, dels eksempler fra rækken af studier af asymmetrisk krig, som Irwin, Lewis (2012). *Disjointed Ways, Disunited Means: Learning from America's Struggle to Build an Afghan Nation*. Carlisle: Strategic Studies Institute. Eller studier fra Gabriel Kolko (2001) til Charles Miller (2010) Adam Grissom (2016), Astri Suhrke (2009) samt en næsten uendelig række studier af post-traumatic stress
- Herudover spiller begrebet narrativ(er) en ikke uvæsentlig rolle i specialet, men begrebet gives ikke nogen teoretisk forankring. I Analysen af narrativers rolle fra asymmetrisk krig kan særligt nævnes Philip Smith *Why War?* (2005), samt Colin Grays og Jeffrey Records studier bl.a. om hvorledes Irakkrigen forstyrrede OEF (Operation Enduring Freedom) i Afghanistan).
- Metodisk anvendes case-studier i et påstået maximum variation design. Selve analysen af de enkelte cases er interessant og relevant, men det forbliver noget uklart, hvori den maximale variation består (variation i forhold til hvad?). Det fremgår dog ret klart af kronologien i de analyserede cases, at der er tale om en læreproces; især hos ISAF, men også hos Taleban. Hvordan denne læreproces forankres hos ISAF kunne det have været interessant at vide mere om, men spørgsmålet behandles desværre ikke videre.
- De valg, der foretages i specialet, er begrundede, og nøglebegreber defineres og diskuteres.
- Specialets problemformulering efterprøves empirisk, og der svares ret udtømmende på problemstillingen.

Der er her tale om et særdeles interessant speciale om et højaktuelt emne. Specialet udmærker sig især ved sine indsigtfulde analyser, som dog kunne have været bragt mere i spil i forhold til krigens forudsætninger og Jowett og O'Donnells "cultural rim".

På denne baggrund bedømmes specialet til karakteren 7 (syv) på 7-punkts skalaen.

København og Århus, d. 22. juni 2019

Jens Hoff  
Professor  
Vejleder

Gorm Harste  
Lektor  
Censor